І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 149 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го СЕРПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 12, 1964 No. 149 VOL. LXXI.

ЄДНІСТЬ ДОПОМАГАЄ ЗДА В ПЕРЕБОРЮВАННІ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ — СТВЕРДЖУЄ ДЖАНСОН

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ СХВАЛЕНУ КОНҐРЕСОМ РЕЗОЛЮЦІЮ ПРО ЗАХОДИ ЗДА ДЛЯ БОРОТЬБИ З КОМУНІСТИЧНОЮ АҐРЕСІЄЮ В ПІВДЕННО-СХІДНІЙ АЗІЇ

Вашингтон. — Промовляючи на прийнятті, влаштованому в понеділок 10 серпня в Білому Домі для репрезентантів американського промислу і фінансового світу, президент Джансон заявив, що останніми днями, як багато разів у минулому, тільки єдність допомогла З'єднаним Державам Америки вийти переможною рукою із кризової ситуації. Зокрема ствердив Президент, що вислід кризової ситуації, перед якою стояли ЗДА в останніх десяти днях, був би цілком інакший і дуже некорисний для ЗДА, якщо б американська нація була поділена внутрішньою боротьбою між світом капіталу і світом праці. Тому ж він, Президент З'єднаних Держав, уважає першим своїм завданням й обов'язком допомагати в здійснюванні й удосконалюванні цієї єдности, а не поглиблювати евентуальні розходження між окремими клясами чи групами населення. Останні дні — підкреслив Президент — пригадали ще раз, якою життєво конечною є єдність і одностайність для американської нації, особливо ж сьогодні, коли і далеко за морями і близько до американської території ЗДА стоять перед важкими конфліктами. Вагу і значення національної одностайности в реаґуванні на виклики, що їх ставить перед ЗДА розвиток міжнародних подій, з'ясував президент Джансон також і під час церемонії підписання схваленої обома палатами Конґресу резолюції про підтримку для заходів уряду проти комуністичної аґресії в Південно-Східній Азії. Урочистість підписання цієї резолюції, при запропонованні президентом Джансоном зараз після нападу північнов'єтнамських торпедових човнів на американські кораблі у в'єтнамській затоці Тонкін, відбулася також у понеділок у Білому Домі і в ній взяли участь, крім членів уряду і представників командування збройних сил ЗДА, також провідники обох партій в Палаті Репрезентантів й у Сенаті, між ними демократичний сенатор Гюберт Гомфрі, спікер Палати Репрезентантів Джан МекКормек, і республіканські сенатори і конґресмени Еверетт Діркcен, Джордж Ейкен та Чарлз Галлек. Підписуючи резолюцію Конґресу, президент Джансон склав урочисту заяву, що він використає дані йому повновласті і владу „з усім знанням і розсудком, що ними наділив його Господь".

Ґолдвотер висунув тверду антикомуністичну програму — „Мир через готовість до дії"

Вашингтон. — Сенатор Беррі Ґолдвотер, кандидат на президента ЗДА від Республіканської партії, мав у понеділок 10 серпня свою першу велику промову після номінації. Виступаючи на Крайовій Конвенції повітових організацій, перед 1,500 делегатами, Ґолдвотер заявив, що він вважає рішучий крок президента Джансона у В'єтнамі — відплатну акцію за напад на американські кораблі, — не підставою політики демократичного уряду ЗДА, а лише випадком. Тому сенатор Ґолдвотер висунув, замість сучасної урядової тези „Мир через порозуміння" тезу „Мир через готовість до дії". Він сказав, що коли б північнов'єтнамські заворушники знали, що ЗДА виступлять проти них з усією рішучістю, то вони взагалі б не почикали партизанської війни в Південному В'єтнамі. Республіканський кандидат на президента ствердив, що кожний мілітарний виступ ЗДА лише для того, щоб повернути назад „статус кво", а не остаточно знищити ворога — ніяк не оплачує американські зусилля та жертви. Рішучий крок президента Джансона у відплату за напад на кораблі, — сказав сенатор Беррі Ґолдвотер, — не може прикрити крайньої потреби багатьох інших таких же кроків. Він критикував сучасний уряд за те, що дуже мало зроблено в модернізації воєнної техніки. Гостру антикомуністичну промову Ґолдвотера слухачі переривали декілька разів оплесками.

Сенат обговорює закон про обмеження продажу вогнепальної зброї

Вашингтон. — Сенат закінчує обговорення закону, що обмежуватиме продажу вогнепальної зброї — рушниць, пістолів для цивільного населення, зокрема молоді. Цю пропозицію вніс ще в серпні минулого року сенатор Томас Дадд, після дворічного студіювання справи в Підкомітеті по боротьбі із злочинністю молоді. Вона стала ще більше актуальною після вбивства президента Джана Ф. Кеннеді. Новий закон, якщо буде затверджений, заборонить продажу вогнепальної зброї молоді до 18 років віку, підвищить з $1 $о $10 федеральну таксу для продавців зброї, вимагатиме супровідної картки при пересиланні такої зброї — ім'я та прізвище власника, його заняття, адреса, вік, а також кримінальний рекорд: продавець зброї буде змушений посилати копію такого запитника-квестіонаря до місцевого суду і тільки після завірення судом чи адвокатом матиме право продати зброю. Противники нового закону твердять, що він буде протирічити Другому Додаткові до Конституції, який ґарантує громадянам право мати вогнепальну зброю. Пропаґатори нового закону стверджують, що це стосується міліції, а не звичайних громадян. Сенатор Маґнусон вважає, що цей законопроєкт „треба ще студіювати".

В АМЕРИЦІ

● **Палатна Комісія** для розгляду протиамериканської діяльности ствердила, що комуністична пропаґанда й аґітація призвели до вбивства президента Джана Ф. Кеннеді.

● **Неґритянський драматург** Оссі Дейвіс заявив на конференції неґритянських письменників у Асіломері, Каліфорнія, що неґритянські заворушення припиняться тоді, коли будуть здійснені конкретні заходи для інтеґрації кольорового населення в ЗДА.

● **За 10 днів** від часу відкриття експресної дороги на Атлянтик Сіті нею проїхало вже понад 150 000 авт. По цій дорозі можна їхати з швидкістю 70 миль на годину.

● **Кубинська Асоціяція Націоналістів**, з головною квартирою в Ню Йорку, повідомила, що напад 11 членів на кубинський корабель у Монтреалі, в Канаді, був початком послідовної боротьби кубинських патріотів, членів цієї організації — проти комуністичної диктатури Кастра на Кубі.

Українська громада обурена протиукраїнським виступом „Нового Русского Слова", домагається судової акції

Джерзі Сиϯі. (Н. Н.) — Місцева Українська Громада, як і численні поза-місцеві громадяни українського роду, до краю обурені безпідставним і не піддержаним жадними доказами твердженням нюйоркського „Нового Русского Слова", що українці, мовляв, разом з італійцями, „беруть участь в антинеґритянській акції" в Джерзі Сиϯі. Згадане твердження - обвинувачення видвигнено в редакційній статті: „Расова нетерпимість", надрукованій в згаданому щоденнику російською мовою з числі з 7-го серпня ц.р. У тій статті м. і. написано: „Одною із незрозумілих для нас особливостей расових заворушень, що відбуваються по більших містах, є вороже відношення до неґрів збоку іміґрантів, представників національних меншин, які самі, приїхавши сюди, зазнали горя расової чи релігійної дискримінації. Лідери різних національностей заперечують наявність серед них будь-якої ненависти у відношенні до неґрів і порторіканців. Але таке становище короткозоре і небезпечне. Поліпшенню відносин між різними національностями воно не допомагає. Не можна закривати очей на факти. В Ню Йорку групи італійської молоді мали ряд зударів з неґритянськими демонстрантами. В Джерзі Сиϯі в антинеґритянській акції беруть активну участь італійці й українці..." Місцеві громадяни таврують цей виступ-обвинувачення, як цілковито безпідставний і вигаданий та як доказ такої расової нетерпимости згаданої газети у відношенні до українців. Поперше стверджується, що в Джерзі Сиϯі не було й немає жадної „антинеґритянської акції", а кілька неґритянських демонстрацій відбулися тут по тій самій лінії, що відбувалися по інших містах. Єдиний зв'язок, що ці демонстрації мали з українцями, це припадок, що під час демонстрації один українець зі своєю родиною переїжджав автом, яке демонстранти зупинили та, вибивши в ньому вікна, потурбували подорожних, не знаючи, бо й не могли знати, що це українська родина. Жадних проявів участи українців у будь-якій „антинеґритянській акції" не було. Що більше, між неґритянським, порторіканським та українським населенням міста, які часто замешкують ті самі дільниці, є прикладне добросусідське відношення, взаємне користування послугами своїх професіоналістів чи бизнесменів. Голословні, бо не піддержані жадними фактами твердження „Нового Русского Слова", яке — до речі — має також читачів і передплатників саме з-поміж українців, розцінюються місцевими громадянами і їх провідниками не тільки, як інсинуацію, подиктовану „расовою нетерпимістю" згаданої газети у відношенні до українців, але й як намагання підбурити неґритянське населення проти української групи. Це тим більше, що саме в районі цього міста, заселеному тепер переважно громадянами неґритянського і порторіканського походження, знаходяться приміщення головної канцелярії УНСоюзу та в-ва „Свобода". Звертається увагу на видвигнені вже в пресі припущення, що досі в расових заворушеннях в Америці грали відповідну ролю комуністичні аґітатори. Тепер „новий елемент" вносить до цих заворушень антикомуністичне „Новое Русское Слово". Багато громадян, обурені цим виступом „Нового Русского Слова" з обвинуваченням українців у беззаконності, домагаються відповідної судової акції.

СХОПИЛИ ГОЛОВУ ЕКОНОМІЧНОЇ МІСІЇ ЗДА

Сайґон. — Джозеф В. Ґранджер, голова економічної допомогової місії у Південному В'єтнамі, його філіпінський асистент і в'єтнамський співробітник дістались в руки комуністичних партизанів, які наскочили на їхнє авто у провінції Фуєн за 230 миль на північний схід від столиці Південного В'єтнаму Сайґону. Жителі сусіднього села повідомили, що вони чули на шляху стріли й вибухи. Коротко після того знайдено авто Дж. В. Ґранджера потрощене в придорожньому рові. Невідомо, чи схопені особи живі і здорові. Висланим в погоню за комуністами воякам не пощастило впасти на слід партизанів.

Найменовано нових протоігуменів для канадійських провінцій оо. Редемптористів й оо. Василіян

Вінніпеґ, Канада. — Тижневик „Поступ" з 9 серпня ц. р. подає, що найвищі органи двох українських монаших чинів у Римі найменували своїх протоігуменів. В половині місяця червня ц. р. Канадійсько-Американська Провінція Отців Редемптористів одержала нового протоігумена в особі Впр. о. Павла Малюги, пароха церкви св. Йосифа на Вест Кілдонен у Вінніпеґу. Як відомо о. Павло Малюга, ЧНІ, був кілька років генеральним вікарієм для українців католиків у Великій Британії. Досі протоігуменом Отців Редемптористів був Впр. о. В. Красвеський, тепер в Нюарку, ЗДА.

В дні 1 серпня ц. р. проголошено Впр. о. Мирона Дацюка, ЧСВВ новим протоігуменом Канадійської Провінції Отців Василіян. Цей пост досі займав Впр. о. Боніфатій Слобода, ЧСВВ. Впр. о. Мирон Дацюк, ЧСВВ, був досі ігуменом манастиря в Мондері та маґістром новиків.

Проф. Гр. Денисенка похоронено на Українському цвинтарі в Бавнд Бруку

Бавнд Брук, Н. Дж. — 8-го серпня 1964 р. відбувся тут величавий похорон бл. п. проф. Григорія Денисенка. Точно в 1-й годині по полудні зібралися численні українські діячі доби визвольних змагань на чолі з проф. Іваном Паливодою і з участю Президента УНР в екзилі д-ра Степана Витвицького та Голови ВО Миколи Лівицького, щоб попрощати на вічний спочинок свого товариша у змаганнях за українську державність.

Голова ВО УНР Микола Лівицький склав співчуття родині й товаришам покійного Григорія Власовича Денисенка і при цьому відзначив особливі заслуги його, як політичного провідника і співучасника в будівництві Української Народної Республіки на рідних землях та при творенні Української Національної Ради на еміґрації. Д-р Степан Ріпецький сказав прощальну промову в імені ЦК УСП та редакції „Вільної України" і Української Вільної Громади в ЗДА. Прощали ще проф. Іван Драбатий від УТІ, доц. Ян Шабельський від УТҐІ в Европі та інші. Між присутніми були д-р Кость Паньківський, проф. Яків Зозуля, Антін Батюк, голова УРС, полк. Володимир Кедровський, Микола Степаненко та багато військовиків, науковців та інших громадян і приятелів, що прийшли віддати останній поклін Покійному визначному діячеві.

ПАПА ГОТОВ ПОСЕРЕДНИЧАТИ У СВІТОВИХ КРИЗАХ ДЛЯ ДОБРА МИРУ

Рим. — Папа Павло VI заявив у новопроголошеній своїй першій Енцикліці готовість посередничати у міжнародних конфліктах задля збереження миру. Ця Енцикліка, названа коротко за своїми першими словами „Його Церква", носить офіційний титул: „Якими шляхами Католицька Церква має здійснювати тепер свій мандат". Енцикліка, датована 6-го серпня ц. р., має радше характер науково-дискусійної розправи чи інформаційного звернення, ніж теологічного проголошення доктринального змісту. Папа заявив виразно, що він „свідомо стримується від висловлення власного погляду в доктринальних справах, що стосуються Церкви, які тепер знаходяться під розглядом Собору, на якому він головує". Однак водночас Папа пригадав, що він є останнім чинником, який затверджує і вирішує всі справи Церкви, обмірковувані на Ватиканському Соборі. У справі світового миру Папа заявив: „Ми готові інтервеніювати, коли виринає для цього потреба, щоб допомогти заінтересованим сторонам знайти почесну й братерську розв'язку їхніх диспут". В окремому уступі Енцикліки Папа натаврував „ідеологічну систему, яка заперечує Бога та переслідує Церкву, систему, яку часто утотожнюється із соціяльно-економічними й політичними режимами, що їх очолює атеїстичний комунізм". Нова Енцикліка займається також проблемами єдности в християнському світі і т. д. Папа висловлює жаль, якщо дехто вважає існування папської зверхности за перешкоду до єдности в християнському світі, але водночас стверджує, що „без Папи нема Католицької Церкви" та без авторитетного зверхництва не було б і єдности.

Ляоські комуністи погоджуються на мирову конференцію у Парижі

Вієнціян. — Лідер ляоських комуністів, князь Суфанувонґ, заявив, що він готов прибути на конференцію трьох ляоських груп — правої, невтральної і комуністичної у Парижі в справі замирення в тій країні. Британський і совєтський амбасадори в Ляосі, Доналд Гопсон і Сергей Афанасьєв, як також члени Міжнародної Контрольної Комісії в Ляосі, яка складається з Індії, Канади і Польщі, поїхали на нараду із Суфанувонґом до головної кватири комуністичної „приватної" армії в Ханг Хаї. Ляоський прем'єр Суванна Фума пропонував Швайцарію на таку конференцію. Ідея такої конференції вийшла від Британії, як співспонзора Женевської конференції про Ляос з 1962-го року. Другим спонзором був Совєтський Союз. Комуністичний Китай і СССР наполягали на скликання нової 14-членної конференції про Ляос без ніяких передумов, — Суванна Фума, підтриманий Америкою, вимагав, щоб спершу комуністи визнали його уряд, щоб проголошено воєнне перемир'я та щоб комуністичне військо завернуло на позиції з-перед своєї останньої офензиви з травня ц. р.

Хрущов скликує світове збіговище комуністів для розгляду спору з Пейпінґом

Москва. — У московській „Правді" проголошено, що „не вважаючи на опозицію збоку деякого числа партій" — скликується до Москви з'їзд 25-ох різнонаціональних комуністичних партій для підготови світового комуністичного з'їзду, передбаченого на літо наступного року. Запрошення на той підготовчий партійний з'їзд отримали комуністичні проводи в таких країнах: Австралії, Альбанії, Арґентині, Болгарії, Бразилії, Британії, Франції, Малярщині, Північному В'єтнамі, Кореї, Східній Німеччині, Західній Німеччині, Індії, Індонезії, Італії, Китаї, Кубі, Монголії, Польщі, Румунії, Сирії, Єгипті, Фінляндії, Чехо-Словаччині і Японії. У тому проголошенні підкреслюються, що ціллю того московського комуністичного збіговища не є будь-кого „екскомунікувати", та що совєтський провід не шукає „розгри, а єдности". Не вважаючи на такі запевнення, адресовані очевидячки до тих партій, які лякаються, що отакий з'їзд доведе радше до одвертого розколу, як поєднання, — найперші західні коментарі передбачують, що Комуністичний Китай, Албанія, Північний В'єтнам, Японія, Корея і, мабуть, Індонезія збойкотують московський з'їзд.

Похорон ред. Михайла Погорецького відбувся у Вінніпеґу при масовій участі громадянства

сл. п. ред. Мих. Погорецький

Вінніпеґ, Канада. — Похорон сл. п. Михайла Погорецького, учасника визвольних змагань, видатного українського діяча, колишнього голови і провідного члена багатьох українських установ й організацій, і засновника та довголітнього головного редактора вінніпезького часопису „Новий Шлях", відбувся з участю численної української громади в п'ятницю 30 липня з Катедрального храму св. Володимира й Ольги на місцевий цвинтар Всіх Святих. Похоронними відправами проводив Впр. о. прелат Василь Кушнір, президент Комітету Українців Канади, в сослуженні багатьох священиків, який попрощав Покійного жалобним словом, висловлюючи співчуття членам родини і товаришам боїв і праці Покійного. На цвинтарі виступали із прощальними промовами през. Гнат Поворозник, від Видавничої Спілки „Новий Шлях", д-р М. Марунчак від Українського Канадійського Товариства, дир. Іван Тиктор від Канадійської станиці УСС. Закінчено похорон піснею „Видиш, брате мій".

Попереднього дня в домі УНО, де було виставлене тіло Покійного, була відправлена заупокійна Панахида, після якої промовляли від українських установ й організацій мґр І. Геврик, ред. С. Волинець, сен. П. Юзик, проф. Яр. Рудницький, ред. С. Бубнюк, ред. І. Сирник та інші. Після похорону в домі УНО відбулися поминки, під час яких промовляли інж. Вол. Коссар, ред. Василь Левицький та ін. Усі промовці підкреслювали заслуги Покійного для розбудови українського життя і преси в Канаді.

КІПР І ТУРЕЧЧИНА ПРОГОЛОСИЛИ ПЕРЕМИР'Я

Об'єднані Нації. — Кіпрсько - грецький президент архиєпископ Макаріос і турецький прем'єр Ізмет Іноні повідомили депешами генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, що вони пристосовуються до резолюції Ради Безпеки ОН з минулої неділі і припиняють воєнні дії кіпрських греків проти турецької меншини на Кіпрі та бойового летунства проти кіпрських греків. Звернення кіпрського президента було коротке, сухе, формальне, стверджувало тільки сам факт прийняття заклику Ради Безпеки ОН. Зате звернення турецького президента було довге й насправді було новим різким актом обвинувачення проти політики кіпрсько - грецького президента, націленої не тільки на політичну дискримінацію, але й на фізичне винищування кіпрських громадян турецької національности. Обидві сторони прийняли заклик Ради Безпеки без застережень, — тільки Туреччина застерегла собі вільну руку, якщо кіпрські греки поновили б атаки проти турків. У Тант має звітувати про цю нову ситуацію на Раді Безпеки, засідання якої було передбачене на вівторок, 11-го, або навіть на середу 12-го серпня ц. р. Президент Ради Безпеки у цьому місяці, норвежець Зільверт А Нільзен знехтував вимогу кіпрсько - грецького представника Зенона Россідеса, щоб скликати негайно Раду Безпеки з уваги на нібито новий турецький налет, внаслідку якого мало згинути знову багато осіб. Не було офіційного потвердження, що такий налет дійсно відбувся. Два турецькі літаки, які появились над містом Поліс вже після проголошення перемир'я — не дістали були ще повідомлення про це та, зрештою, не переводили бомбардування. Туреччина застерегла собі право переводити над Кіпром стежні лети, щоб знати, чи кіпрські греки не приготовляють нової атаки проти турків. Шведська частина в міжнародному війську на Кіпрі вислала вперше за останніх три дні стежу в обшир Коккини - Манзури в північно-західній частині Кіпру, де відбувались найбільші бої кіпрських греків із турками, які саме й спровокували Туреччину до летунської інтервенції. Американський амбасадор в ОН Адлей Стівенсон перевів наради з генеральним секретарем ОН У Тантом і президентом Ради Безпеки Зільвертом Нільзеном. Гадають, що безпосереднім наслідком кіпрських подій з останніх днів буде побільшення міжнародного війська на Кіпрі до 7.000 вояків. Таке число авторизувала була Рада Безпеки і на неї погодився кіпрсько-грецький президент Макаріос, але У Тант не міг дістати відповідного контингенту вояків, бо різні держави відмовлялись дати їх до розпорядження, висловивши невдоволення з дотеперішнього поведення місії ОН на Кіпрі. Можливо, що кіпрська криза з останніх днів вплине на приспішення заходів мирового посередника Об'єднаних Націй, фінського дипломата Туомієї, щоб знайти остаточну конструктивну розв'язку кіпрської проблеми. Совєти проголосили через ТАСС-а коментар з таврованням Заходу, нібито він „продиктував" резолюцію Ради Безпеки, де не таврувалось Туреччини за її збомбардування Кіпру, — але в більшості некомуністичних країн назріло — за коментарями їхньої преси — переконання, що найповажнішою причиною кіпрської кризи, включно з налетами турецького летунства на Кіпр, є непримирлива політика кіпрських греків.

Американська фльота на Далекому Сході одержала наказ нищити атакуючі ворожі з'єднання в інтернаціональних водах

Сайґон. — Високопоставлений американський штабовик заявив, що американська Сьома фльота одержала наказ переслідувати і знищувати комунокитайські з'єднання, якщо б вони напали на американські кораблі у невтральних водах, подібно, як це вже було з північнов'єтнамським нападом торпедних човнів. Американське летунство допомагатиме кожночасно своїй фльоті. На борту воєнного корабля „Тікондероґа" капітан Джім Даніельс, шеф штабу фльоти, заявив, що коли б Сьома фльота була заатакована північнов'єтнамськими кораблями, то тоді командування не мусить консультуватися у Вашинґтоні, а відразу ж вдається до відплатних заходів. Коли б же заатакували китайські комуністи, тоді напевно треба б спочатку консультуватись у Вашинґтоні, а вже потім виступати проти червонокитайців збройно.

Конґо не проситиме чужої військової допомоги у війні проти партизанів

Леопольдвіль. — Конґолійський прем'єр Мойсе Чомбе заявив, що його уряд не проситиме ніодної чужої країни, щоб вона дала своє військо для війни проти партизанів, які в Східньому Конґо осягнули поважні військові успіхи, захопивши, між іншим, третє найбільше в Конґо місто Стенвілль. Мойсе Чомбе, який тямить вороже у відношенні до нього становище багатьох африканських володарів, коли він був ще президентом конґолійської провінції Катанґа, звернув увагу що порада деяких закордонних чинників, щоб він звернувся за допомогою до африканських країн, не доцільна, бо поперше самі ті країни здебільша мають подібні власні турботи і, по-друге, самі вони підтримують теперішню диверзію в Конґо. Чомбе твердив виразно, що сусідні держави Бурунді і колишнє французьке Конґо активно підтримують партизанську акцію в Східньому Конґо. Зрештою, Чомбе оптимістично твердив, що небавком державне конґолійське військо відбере Стенлівіль та приборкає партизанів.

У СВІТІ

● **Президент Італії**, Антоніо Сені, дістав наприкінці минулого тижня легкий удар мізку. Лікарі твердять, що стан здоров'я недужого президента покращав та що, зокрема, поправився його віддих. Газети не пишуть, як в італійського президента проявляється параліч, який звичано приходить в таких випадках.

● **Бертранд Рассел**, 92-літній британський філософ - пацифіст, написав листа до американської амбасади в Лондоні, в якому він таврував американську акцію проти Північного В'єтнаму та закликав — цілком по комуністичній лінії — до припинення війни в Південному В'єтнамі „проти національної революції, яка має підтримку народу". Бертранд Рассел відомий з своїх прокомуністичних виступів.

● **Французька компанія** підписала умову з комуно - румунським урядом, за якою вона зобов'язалась збудувати й вивінувати в Румунії фабрику телефонічних каблів. Переговори в цій справі тривали два місяці. Французький уряд ґарантував тій фірмі румунські грошові зобов'язання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.— Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Кіпрський котел

Бомбардування турецькими літаками кількох кіпрських міст і військових становищ кіпрських греків було наслідком політики кіпрського президента архиєпископа Макаріоса, який послідовно не хоче визнати прав турецької меншини на тому острові, як окремої національної групи громадян, співвідповідальних за долю держави, з відповідною участю в її апараті. Знехтувавши міжнародними — Цюріхським і Лондонським — договорами в справі Кіпру, в яких докладно визначено права кіпрських греків і турків, як теж признано Греції і Туреччині право виступити в обороні прав своїх земляків на Кіпрі, архиєпископ Макаріос вніс був до кіпрського парляменту законопроєкт про зміну конституції по лінії скасування прав турків та встановлення насправді диктатури грецької більшости. Це було причиною для збройного виступу турецької меншини. Архиєпископ Макаріос відповів на це одностороннім скасуванням згаданих міжнародних договорів, виключенням з уряду всіх представників турків та військово - поліційними діями на зламання спротиву турків.

В справу втрутились Об'єднані Нації, які зажадали припинення воєнних дій між кіпрськими греками і турками, вислали туди міжнародне військо і призначили окремого мирового посередника із завданням знайти формулу для тривкого політичного замирення на Кіпрі. Однак, кіпрські греки відмовилися піти на будь-який компроміс: на поворот до попереднього стану, заснованого на давній конституції, — на поділ Кіпру на окремі автономні частини, грецьку і турецьку, — на переселення 100 000 кіпрських турків на один з островів Егейського моря, що його відступила б для цієї цілі Греція. Кіпрські греки, які перевищують своїм числом турків у відношенні 4 : 1, сподіваються на цю свою фізичну перевагу і вимагають беззастережного підпорядкування турків тій більшості, таврують їх тепер, як бунтарів проти державної влади. Туреччина відповіла на ту політику кіпрських греків репресіями супроти численної й багатої грецької колонії в Туреччині і загрозила збройною інтервенцією в обороні своїх земляків на Кіпрі. Але Греція, пов'язана тісними національними вузлами з кіпрськими греками, солідаризувалась з ними, загрозивши Туреччині війною. А що обидві країни, Греція і Туреччина, є членами західнього Атлантійського Союзу (НАТО), гострий конфлікт між ними є поважною загрозою для цілости і єдности всього того західнього бльоку.

Користає на цьому конфлікті приповідковий „той третій", який у даному випадку є Москвою. Архиєпископ Макаріос відразу ж звернувся за допомогою до Москви і Об'єднаної Арабської Республіки — країн, яким дуже на руку була б ліквідація британської летунсько - морської бази на Кіпрі, що захищає західні впливи на Середньому Сході. Тому Москва під'юджує Макаріоса та підсичує конфлікт, бажаючи собі турецько-грецького зудару.

Об'єднані Нації виявили і в цій справі своє повне безсилля. Кіпрські греки обмежили на тому острові свободу рухів міжнародного війська ОН і бойкотують та саботують заходи згаданого вище мирового посередника ОН. Всі три безпосередньо заінтересовані сторони: кіпрські греки, Туреччина і Греція, грозують ультиматами, погрожуючи війною. В цій ситуації трудно знайти тривку розв'язку, але добре, що бодай Кіпр і Туреччина погодились на перемир'я.

„Внутрішні справи"

Центр комуністичної імперії твердить, що засадою у міжнародних відносинах має бути „невтручання у внутрішні справи будь-якої держави". Як лише котрийсь із державних західніх мужів ствердить, що СССР це не 200-мільйоновий „російський" чи „совєтський" народ, а мозаїка народів, топтаних Москвою, — Кремль негайно протестує проти „втручання у внутрішні справи " СССР. Це, однак, ніяк не заважає московським радіо- і пресовим пропагандистам втручатися у внутрішні справи ЗДА шляхом радіопрограм англійською та іншими мовами, в тому числі й українською, чи шляхом спеціяльних видань. Політичне життя у ЗДА, зокрема передвиборча кампанія, стало об'єктом щоденного активного коментування збоку совєтських „філософів". Совєтська преса куди більше пише про американську політику та внутрішньоамериканські відносини, як навіть про політику СССР — „врожай на полях" став першою внутрішньою темою СССР.

У київській „Літературній Україні" з 4-го серпня ц. р., наприклад, немає коментаря, що стосувався б політики компартії СССР, немає навіть викликів у сторону „китайських товаришів", зате є великий ілюстрований репортаж під назвою „Ковбой з Арізони входить в азарт". Під світлиною республіканського кандидата на президента, сенатора Беррі Голдвотера, зодягненого в ковбойське убрання, українці на Батьківщині прочитали таке: „Сто років тому його дід М. Гольдвассер утік від злиднів з Польщі, оселився на землі ковбоїв і відкрив там свою крамничку. А він — Беррі Голдвотер — вже комерсант - мільйонер"...

Відчувши, що такий „арґумент" може не взяти за душу українського підсовєтського читача, коментатор з „Літератур. України" висунув інший арґумент: Голдвотер любить читати філософа Платона, який вчив про „рабовласництво", Голдвотер — генерал авіяції, Голдвотер у 55 років „власноручно змайстрував електричну установку", завдяки якій у м. Феніксі „щоранку автоматично до сходу і перед заходом сонця підіймається й опускається державний прапор". Але й ці факти видались комуністичному коментаторові заслабими. І він переходить у наступ: „Йому ще дуже до вподоби шум водоспаду", що навіває йому „тези політичних виступів" ... „оскаженілого антикомунізму". „Літературна Україна" нарікає, що в американському суспільстві вже 20 років триває процес повороту направо. „Все, що трохи лівіше центру, зосереджується навколо партії демократів, коментує „ЛУ" —, а праві сили збираються в Республіканській партії, довкола Голдвотера — „вискочки з Арізони", як його називала „Радянська Україна" з 12-го липня.

Остаточно зрозумілим стане нервування відпоручників Москви в Києві, коли прочитаємо в протиґолдвотерівському коментарі в „Літературній Україні" з 4-го серпня одну з постанов Республіканської виборчої програми: „Республіканці підтверджують свою давню солідарність з таким курсом, що приведе кінець-кінцем до визволення ... країн Східньої Европи, Азії й Латинської Америки, у тому числі народів Угорщини, Польщі, Східньої Німеччини, Чехо - Словаччини, Румунії, Альбанії, Болгарії, Латвії, Литви, Естонії, Вірменії, України, Югославії, з її сербським і словенським народами, Куби, континентального Китаю та багатьох інших країн". Оцим і можна виснити, чому коментатор в „Літ. Україні" вдається до дуже далекого від літератури оплюгавлювання американської системи та провідних американських діячів, втручаючись в американську передвиборчу кампанію.

Проф. д-р Ю. Шумовський

СССР І КРАЇНИ АФРИКИ

У виданій Міністерством закордонних справ СССР книжці „СССР и страны Африки, 1944 — 1962" на першій сторінці є таке речення: „Радянська держава з перших днів свого існування виступала за право всіх народів на самовизначення і державну незалежність, проти ганебної колоніяльної системи імперіялізму". Далі в цій книжці сказано, що в основі цієї політики лежить „найпередовіша у світі ідеологія марксизму - ленінізму, яка осуджує експлуатацію людини людиною, гноблення одної нації другою і бореться з колоніялізмом усіх видів за встановлення справжньої рівноправности народів". Все це, мовляв, зафіксовано в ленінському декреті з 8-го листопада 1917-го року, і з тієї пори це стало „основою зовнішньої політики СССР".

Щодо Африки Н. Хрущов писав: „Радянська влада незмінно додержується мирної політики, щиро підтримує справедливі вимоги народів Африки, які виступають за абсолютне звільнення свого континенту від чужоземного панування".

24-го вересня 1941-го року совєтський уряд виступив з такою декляраціею: „СССР здійснював і здійснюватиме в своїй зовнішній політиці високі принципи пошанування суверенних прав народів. Совєтський Союз обстоює право кожного народу на його суверенну й територіяльну незалежність та недоторкальність і право встановлювати такий соціяльний устрій і вибирати таку форму правління, які він вважає для себе корисними, належними і необхідними в цілях забезпечення економічного і культурного прогресу своєї країни".

Починаючи з конференції в Сан Франсіско 1945-го року, совєтський уряд всі ці тези проголошує на всіх засіданнях в Об'єднаних Націях. СССР вважає, що тільки він один борець за свободу і незалежність колоніяльних народів і що завдяки лише його домаганням в статуті ОН, 1-му розділі, присвяченому цілям тієї організації, виразно проголошено конечність дружніх взаємовідносин між народами, — на основі принципу рівноправности і самовизначення народів та пошанування прав людини.

На основі ніби цих засад СССР став провадити свою зовнішню політику. Але найпершим його завданням було добитися виведення військ західніх держав з Азії, Африки та Океанії, де ті війська утримували спокій і порядок. Все це, очевидно, не з сантименту до тих країн і народів. Таким чином у 1946-му році Москва зажадала в ОН виведення американських військ із Західньої Европи, англійського з Судану, Єгипту, в 1946 поставила вимогу „звільнити" Лібію, пізніше Альжир, Марокко, Тунісію та інші країни Африки. Далі втрутилася в конфлікт між Ізраїлем та Єгиптом (1956), в справи Сирії, Ірану (1958), Куби (1959) та деяких країн Чорного континенту.

Протягом останніх років не було жадної поважнішої справи на африканському континенті, до якої не втрутилася б Москва „з гуманної точки зору", стаючи „в обороні прав поневолених та скривджених долею народів".

Тим часом совєтські представники в ОН страшенно обурюються, коли на засіданнях різних комісій тієї організації підноситься питання про ліквідацію колоніялізму в країнах Центральної і Східньої Европи, які перебувають в комуністичному бльоці. Це називають вони „втручанням у внутрішні справи СССР".

Особливу увагу присвячує Москва економічним проблемам Африканського континенту. У відповідь на запити кореспондентів газет „Ганіен Таймс", „Пепль" е „Ботатавн" Хрущов заявив, що головна ціль співпраці СССР з країнами Африки — створити для них фундамент економічної незалежности.

В цій цілі СССР вже збудував в Африці біля 60 промислових об'єктів, зокрема фабрику для переробки бавовни, рафінерію нафти, фабрику для виготовлення різальних знарядь, папірню, фабрику для обробки чорних і кольорових металів, фабрику консервів та ін. В 1963 році большевики збудували в Етіопії технічну школу на 1 000 осіб, в Гвінеї політехнічний інститут і т. п. У своєму пляні СССР має збудувати в Африці 250 промислових об'єктів. В самому лише Єгипті реалізують большевики 90 об'єктів, найбільшим з яких є величезна гребля в Асуані. У Гвінеї також запроєктовано будову гідроелектрівні силою на 200 000 кіловатів.

СССР зобов'язався допомагати економічно таким державам Африки: Єгипет, Гана, Гвінея, Малі, Сомалі, Судан, Тунісія, Етіопія, Сенегал, Камерун, Альжир, Кенія та ін.

В своїй пропаганді Москва приділяє особливу увагу африканській молоді та робітництву, вишколюючи і „перевиховуючи" їх у комуністичному дусі. Так, наприклад, в Асуані совєтські інженере підготовили до 5 000 кваліфікованих робітників, а в Гвінеї — до 2 000. Крім того до Москви і столиць сателітних держав затягнено тисячі африканської молоді, яка проходить там відповідний вишкіл з тим, щоб повернувшись на батьківщину, провадити там серед своїх народів комуністичну пропаґанду. Таким чином Москва старається захопити в свої руки всі основні галузі культурного, економічного і політичного життя новостворених держав Африки.

Ця експансія СССР на Чорний континент не може бути байдужою для великих держав Заходу і для самих же африканців. Тож всилу обставин змінюється спосіб і характер економічної політики західніх держав у відношенні до Африки. А уряди новостворених африканських країн, хоч і отримують від СССР економічну поміч, щораз більше побоюються попасти в залежність від імперіялістичної червоної Москви. Найбільше чуйні на пункті осягненої державної незалежности, вони — не зважаючи на шалену комуністичну пропаґанду — мають більше довір'я до Заходу, як до Москви і конкуруючого тепер з нею в Азії і Африці червоного Пейпінґу.

Справа тестаменту

Коли поблизу Парижу, в самітній кімнатці, біля холодного тіла чужинця французька поліція знайшла коробку з кількома сотнями тисяч франків, то вона не вірила своїм очам: бідний, старенький, скромний чужинець виявився — по смерті — багатою людиною. Очевидно, гроші сконфісковано на користь держави, і на тому урвалась пам'ять про п. Строконя. Ні церква, ні Рідна Школа що її ведуть у Парижі Сестри - Служебниці, ні Осередок НТШ у Сарселі не одержали жадної підмоги від тієї людини, яка уникала навіть зустрічі з земляками.

Забрала держава і $160 000, коли помер один наш земляк у Філядельфії, не залишивши жадного тестаменту - заповіту, не вказавши, кому він ті гроші заповідає, на яке добре діло призначає.

„У нас, в Бразилії, — читаємо в українському католицькому тижневикові „Праця" з 28-го травня цього року, — ми тратимо багато грошей і майна через брак на час зробити завіщання, і пізніше ведуться довгі процеси, на яких половину чи й більше забирають адвокати, а спадкоємцям майже нічого не лишається". Цей же часопис згадує, що „подібне діється і в Арґентині, де багато наших старих емігрантів - самотників не розпорядяться завчасу своїми грішми, і тільки потім собі поліція гроші розділює, а нерухомі добра забирає держава".

Звичайна людська етика підказує не писати про тих, що відійшли, чогось прикрого. Тому і в нашій пресі не знайдемо повідомлень такого типу. Але це далеко не означає, що деякі наші земляки перед відходом в інший світ не забувають про останню справу земного життя — тестамент.

Ніхто нікого не може і, звичайно, не буде обвинувачувати, коли в тестаменті буде відписано все нерухоме майно і всі гроші, припустімо, найближчій родині. На це воля й право кожної людини. Громада з подякою прийме кожний подарунок — за тестаментом, написаним і підписаним власноручно, людиною при повній свідомості, бо лише такий документ, обов'язково завірений адвокатом, буде повноправним.

Божа істота людина, обдарована величезними талантами, здібністю мислити, аналізувати, виконувати, творити — не з'являється в цьому житті з власної волі і так же не відходить нормально з цього життя. Можна дуже багато чого передбачити, але годі передбачити свій останній день, і добре, що це так. Тому усвідомлення Господньої волі, як волі Творця, відіграє в житті кожної одиниці величезну ролю. І таку ж велику ролю відіграє усвідомлення того, що земний стан — лише переходовий стан перед життям потойбічним. Невідомість „останнього дня" — знову підкреслюємо — на Землі, має спонукати кожного подбати завчасу про те, щоб запрацьовані не раз важко гроші не пішли на судові витрати та адвокатів країни поселення.

Найближча і дальша родина має бути першим об'єктом, що фігурує в тестаменті. Коли ж родини немає чи при особливій волі обдавувати громаду, отого найбільшого Чоловіка своєї спільноти, — тоді в тестаменті треба точно й виразно вказати, для якої чи яких організацій, для якої церкви чи церков, на яке добре громадське національне діло віддаються збережені фонди і скарби.

Десятки чи вже й сотні українських книжок, наукових і літературних праць, нот-симфоній, збірників пісень і т. д. чекають на вихід у світ, бо немає фондів. Табори, Рідні Школи, товариства, організації, церкви, бібліотеки, музеї наукові інституції — всі вони залежать від наших, українських народних фондів. Тому віддати, навіть недобровільно — ті фонди в чужі руки — означає поповнити погану останню прислугу рідній громаді і справі.

П. Л.

ЩО ЦВІТЕ НА РУЇНАХ?

Картина типова: розпанахана зривами земля, каміння, брили, румовища храмів і палат.

На руїнах наростає нове життя. Тут і там нові споруди пнуться крикливо вгору, мовляв, хтось будує, плянує. Серед грузів зазеленіла трава. Із зрубаних вандальською рукою пнів вистрілюють нові пагінці. Будяччя й кропива вибуяли вгору цупкі, по-своєму гарні. Звідкілясь взялися й правдиві квіти. З-під каміння, з - поміж кропиви і будяччя пнуться вони вгору до сонця, і все, всуміш таке строкате й дивне, що руїн уже майже не видно, вид навіть оригінальний.

Коли дивитися здалеку, з-за океану на прояви нового життя, що слідні на руїнах, спричинених т. зв. великою жовтневою революцією, картина стає схожою на змальовану вгорі.

Нестримно вкриваються руїни новим життям, буяють нові парості, аж дехто, зачарований новим пейзажем, не добачає вже й руїн, готов співати хвалу новій системі.

Справді, дивні квіти, дивні нові породи можна знайти серед цієї глуші в новому совєтському-суспільстві, — симбіози й сплети і перехрещування, яких годі було б собі уявити: цілий комплекс нових проблем, над якими намозолився б, можливо, і сам геніяльний діялектик, коли б устав з мавзолею.

„Я є віруючий і не приховую того, — пише один читач до совєтського періодика в рубриці „Ответы на вопросы трудящихся" (10, 1963). — Віра не перешкоджає мені бути корисною людиною, добре працювати та жити в згоді з родиною і сусідами. В церкві я ніколи не чув, що релігія ворожа комунізмові. Навпаки, ми молилися за нашу країну, за мир на землі. Священик у проповіді поздоровив нас усіх з успішним польотом у космос Валентини Терешкової і Валерія Биковського, і закликав нас виконувати чесно наші громадянські обов'язки. Багато хто з мирян вважає нашого благочинного за комуніста. Чому ж тоді пишуть у газетах, що віра ворожа людям? Адже релігія вже не та, якою була до Жовтневої революції"...

Обережно розглядає садівник цю квітку з совєтської оранжерії. А квіток таких багато. Зірвати чи не зірвати? Вірно чи не вірно? Якби так запитати самого Леніна, авторитета в цих справах? Алеж як запитати? Ходять же по Москві чутки, що вже й Ленінового праху нема. Там на Красній площі — восковий відлив. А прах розсипався у війну, як перевозили „пророка" в безпечне місце від ґерманця, що стукав у браму білокамінної столиці.

Розсипалися прахи ... Чи не символічно? Але ленінська діялектика живе і принципи незмінні, і відповідь така типова, що варто зацитувати її на тлі дискусії про релігію в сьогоднішньому СССР:

„Помиляється автор листа, що релігія тепер не та, що вона змінилася. Нічого подібного. Змінилося відношення духовенства до совєтської влади, до комунізму. Провідники релігійних організацій піддержують істотно змагання вірних до миру й дружби. Не чути з проповідальниць проклять убік атеїстів. Але сама релігія не змінилася. Вона, як і раніше, обстоює ненаукові, чужі матеріялістичному світоглядові погляди на світ, вона ворожа комуністичній ідеології ...

„Розуміючи, що ідеї комунізму заволоділи умами й серцями мільйонів совєтських людей, в тому числі й віруючих, церковники не відкидають їх, а використовують з метою оборони й збереження релігії.

„Під сучасну пору більшість релігійних організацій і їх провідники не є нашими політичними противниками. Але це не значить, що вони перестали бути нашими ідейними противниками ...

„Не тільки священик, але й будь-який віруючий в Бога не може бути членом комуністичної партії ..."

Відповідь ясна. Але квіти на руїнах, у спразі й тузі за сонцем, цвітуть далі, цвітуть серед будяччя й кропиви, самі подібні до них. А за тими строкатими фасадами, коли добре приглянутися, ген аж до обрію рівнина, пустир нігілізму. Оце ж у сучасній Росії написано в зв'язку із смертю Сталіна: „Ну, от і все ... Слава Богу, з комунізмом покінчено. І так швидко справилися, менше, як за півсторіччя ... З християнством провозилися сімнадцять сторіч!" (Цитата з твору підпільної літератури „Розповідь про синю муху").

Гр. Скит

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ:

ДЯКУЄМО ВАМ, ПАНОВЕ ІЗ КПШ

Кілька днів тому в „Свободі" появилася подяка Комітету Пам'ятника Шевченкові. Комітет, у певній черговості, дякував усім, хто спричинився до побудови пам'ятника: ієрархам обидвох Церков, центральним установам, їхнім клітинам, жертводавцям, організаціям молоді, шкільній молоді та ін.

Мимоволі майнуло в голові: скільки енергії, часу, праці та зусиль вклали члени Комітету, доки з проєкту на папері не виросла бронзова статуя Пророка у столиці ЗДА! Тож, тепер, коли діло щасливо завершено, Вам, Панове із КПШ, від українського громадянства належиться щира подяка, абсолюторія із висловом найвищого признання.

Ф. Лукіянович

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ
(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(20)

Як стоїть справа з тою історичною будовою сьогодні, не знаю. Але на підставі точних відомостей про переведену руйнацію численних церков українського бароккового стилю на українських землях, знищення майже всіх найцінніших з історичного боку церков і монастерів у Києві, збурення старих оборонних мурів майже в усіх українських монастирях, є всі підстави сподіватися, що повна заглада описуваних архітектурних та інших цінних наших пам'яток якщо не сталася вже, то може статися кожної найближчої хвилини. Це тим дивніше, коли пригадаємо собі, що всі церкви на Московщині (хоч би, скажемо, церква Василія Блаженного з цибулястими банями на Красній площі в Москві) й усі монументи московським царям у Петербурзі, від Петра й Катерини починаючи, а на Олександрах і Миколаях кінчаючи, стоять на місці, не роздражнюючи очей провідників московського комунізму. Нас дивує тільки, як ті руїнники чужого (в даному випадку нашого, українського) минулого не здають собі справи з того, що може ж колись знайтися месник за всі заподіяні людям кривди, який з усіма пам'ятками на московській прадідній землі може зробити те саме, що московські руїнники зробили із чужими пам'ятками на чужих землях.

Переїжджаючи українськими селами в тих часах, можна було скрізь бачити мовчазних свідків недавно скасованого тоді в Росії кріпацтва в образі великих, обсаджених навколо високими тополями панських посілостей, обгороджених гарними штахетами парків або розлогих овочевих садів із пишними панськими домами посеред них, а осторонь від сіл колишні господарські „панські двори" або так звані „економії". Прізвища всіх тих, дрібних у більшості, поміщиків, або так званих „мелкопоместных дворян", наявно свідчили про те, що то були свої, української крови люди, які пішли свого часу на службу до Москви: Тарасевичі, Юркевичі, Синютовичі, Марковичі, Карпіки, Ковалевські, Краснопільські і т. д. Але траплялися серед цих поміщиків і грубі риби з московськими князівськими титулами: Голіцини, Румянцеви, Бобринські і т. п. Засновниками цих родів були переважно колишні фаворити московських цариць, які в нагороду за свої „державні заслуги" діставали „дарственныя владѣнія" на Україні чи в інших колоніяльних московських краях.

Майже не було на Україні такого села, де не було б панської садиби з великим садом. Звичайно панські садиби, як я вже згадував, обсаджені були з усіх сторін високими стрункими тополями.

Скасування кріпацтва в Росії відбулося в 1861 році, отже його відділював від років мого юнацтва приблизно 40-річний період часу. Кріпацьке покоління в більшості тоді вже вимерло, але залишилось іще на світі чимало людей, які були живими свідками або й жертвами кріпацької доби. До таких свідків належав і наш дід Прокопенко.

Багато речей він розповідав про панську сваволю. В пам'яті моїй заховалося одно прецікаве дідове оповідання про те, як поміщик-москаль із сусіднього села Билки захотів був довідатися, як говоритимуть діти, та й чи взагалі говоритимуть, якщо з дитинства не чутимуть людської мови, а житимуть разом із козою. З цією метою він відібрав силою від двох своїх кріпачок новонароджених дітей — хлопчика й дівчинку, примістив їх в окремій хаті у себе в парку, а для догляду за ними приставив стареньку глухо-німу бабцю. Разом із дітьми жила також коза. Пан хотів знати, як навчаться діти порозумівативсь із козою, якщо вона постійно житиме з ними.

Діти підростали, але не говорили. Їм було вже по три роки, коли померла приставлена до них глухо-німа доглядачка. Другої такої глухо-німої жінки не можна було знайти, і до дітей посадили стару бабцю, яка хоч і говорила, але якій під загрозою тяжкої кари було заборонено сказати до дітей бодай одно людське слово. До хати, де жили діти, не вільно було нікому близько підходити.

Діти підростали, бавилися, але не говорили. Аж одного разу якось бабця, що ходила коло них, не будучи в стані нахилитися, щоб дістати простягненою рукою дитячий черевик, гукнула до хлопчика: „Подай чобіт". Діти миттю підхопили ці слова й, тупаючи ноженятами, почали без кінця повторювати їх. Експеримент не вдався. Бабу висікли канчуками, а дітей віддали їхнім матерям.

Льокомоція в часах мого дитинства відбувалась на Україні за допомогою коней. Їздили, правда, також волами, але вже рідше. Волів уживали головним чином для перевезення великих тягарів. Але де-не-де почали вже появлятися тоді ровери. Спочатку вони були з неоднакової величини колесами і з тяжкими, литими з ґуми опонами. Але в скорому часі почали виробляти їх з однаковими колесами і з пневматичними шинами. Люди, дивлячись на ровери, не могли з дива вийти. Диви но, от штука! Всього два колеса, а не падає!

Таких механічних „штук" було в тому часі дуже небагато: згадувані вже раніш льокомотиви й пароплав, телеграф, газове й електричне освітлення по великих містах, ровер та оце, здається, й усе.

Закортіло мені за всяку ціну дістати в своє посідання ровер. З цією думкою прокидавсь я зо сну, з нею лягав і спати. І дивне диво: одного разу якось батько, зовсім несподівано для мене, заявив, що коли я перейду до 6-ої кляси, то дістану в презенті ровер.

Наполіг я на науку. Річні іспити здав добре і привіз додому свідоцтво про закінчення п'яти кляс.

Батько слова дотримав. Вирядив мене з Ванею, який був уже студентом університету, до Києва, і ми там купили ровер.

Почав я об'їздити тоді своїм ровером усі околиці. Їздив до Карильського, до Батурина, до Сосниці, до Борзни. Мощених доріг на Чернігівщині тоді не було (та немає й досі). Їздилося по вузеньких, топтаних пішоходами стежечках обіч польових доріг, роз'їжджених колесами селянських возів. Якщо було погідно — гаразд, ровер котився по втоптаній стежці. Але — horribile dictu — в дощ? Тоді чоловік або сидів у чужій хаті, або стояв десь під розлогим деревом, очікуючи кінця зливи. Проте найбільшою невигодою і небезпекою їзди по селах було те, що коні страшенно полохалися роверів. Вони, побачивши блискучу машину, борсалися з боку на бік, ломили дишля, перевертали вози. А це бувало особливо страшне, коли вози були навантажені сіном або снопами. Треба бувало завжди, побачивши, що хтось їде назустріч кіньми, зупиняти машину й ховатися з нею десь у кущах або в житах. Бо хлібороби, в разі поламання воза, ломили колами не тільки ровер, а часто й голови роверистам.

Пишу тепер про ці речі для того, щоб пригадати, як мало ми в часах мого юнацтва відійшли від первісних умов людського існування. Авт іще не існувало на світі, не кажу вже про літаки, про радіо, про телевізію, про багато-багато інших речей, у можливість існування яких не хотів тоді ніхто вірити. Ні було навіть грамофона й кіна. Лише де-не-де почали були запроваджувати телефон.

ЮВІЛЕЙ ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

Нещодавно Союз Українок Америки відзначив 70-ліття життя і 40-ліття праці в СУА своєї голови Олени Лотоцької.

Це була мила й повна пошани зустріч громадянства і членства СУА зі заслуженою громадянкою Оленою Лотоцькою. До організації Ювілею покликано окремий Комітет, при співпраці з містоголовою СУА Стефанією Пушкар. У проводі Комітету станула пані Мих. Чайковська.

Простора заля „Тризуба" не вміщала всіх гостей, 14-го червня, які зійшлися на спільну зустріч з головою СУА. Гарно прибрані столи, смачна вечеря, старокрайові торти і молоді студентки, що подавали до столів, — все це створило милу атмосферу. За кулінарну частину віповідала відома наша діячка Анна Сивуляк

На залю входить Ювілятка, присутні вітають її вставанням з місць і оплесками. Відкриваючи ювілейне свято, М. Чайковська попросила Всч о. Крил. Романа Лободича провести молитву, а ведення цього бенкету передала в руки Стефанії Пушкар. Октет 43 Відділу СУА, під управою Ірини Чумової, відспіванням гимну Союзу Українок відкрив програму бенкету. П-ні Пушкар привітала Ювілятку і її дітей, доньку Дарію з дочкою і сина Юрія з дружиною, та представила всіх членів Головної Управи і визначних союзянок, які з Оленою Лотоцькою зайняли місця за президіяльним столом.

Вітаючи представників громадських організацій і Союзянок з далеких міст, заявила, що це свято для Ювілятки і, одночасно — великий день нашої Організації, що відзначає своє 40-ліття, а членом - засновником і першою її секретаркою була саме Олена Лотоцька.

Поплили щирі привіти, повні признань, що їх започаткував Всч. о. Р. Лободич. Пані Олена Лотоцька, — ствердили промовці, — є творцем і будівничим великої громадської станиці — СУА.

Головною бесідницею була голова Контр. Комісії Катерина Пелешок, яка довгі роки тісно співпрацює з Ювіляткою. Вона зробила анлізу всіх великих починів у СУА за 40 літ існування, що тісно пов'язані з особою Ювілятки; завдяки їй Союз Українок є сьогодні найбільшою самостійною жіночою організацією в світі, що вдержує зв'язки з усім жіноцтвом світу. Вказала теж на гордощі СУА — власний журнал „Наше Життя", що втішається признанням читачів.

Від імени Редакційної Колегії (присутні на залі члени: пані І. Тарнавська, М. Юркевич, М. Тарнавська, О. Грабовенська і сама ж Ювілятка) промовляла довголітня редакторка „Нашого Життя" Ліда Бурачинська. Ювілятка поклала неоцінені заслуги, — сказала вона, — розбудовуючи журнал, була його кількалітньою редакторкою. Від СФУЖО виступала член Головної Управи Євгенія Янківська, з Канади, висловлюючи найвище признання для СУА і його голови, організаційним здібностям і постаті якої завдячуємо світове об'єднання жінок. Вона вказала на особисті прикмети Ювілятки, так дуже потрібні в громадській праці. Висловила надію і побажання, щоб і чоловіки об'єдналися у світову федерацію та одним фронтом працювали на користь України.

П-і Сефанія Пушкар мала „турботи", бо список зголошених до привітів кондидатів був довгий, а течка телеграм і привітів ще більша.

Перш за все відчитано сердечного листа голови СФУЖО, п-і Олени Залізняк, а далі п. Стефанія Пушкар покликала до слова і представила усіх представників, починаючи від Центральних Організацій.

Усні привіти склали: д-р М. Ценко від СУК „Провидіння", проф. Оксана Ґенґало від ЗУАД-Комітету і хору „Кобзар", д-р Юрій Мачук від Осередку НТШ, д-р В. Пушкар від Кред. Кооп. „Самопоміч", п. Іван Гаврилів від Союзу Українських Купців, д-р В. Рудницький від Літературно-Мистецького Клюбу, д-р Р. Сухий від Товариства Українських Лікарів, д-р Ів. Скальчук від 6-го Відділу ООЧСУ, проф. П. Мегик від Об'єднання Укр. Мистців, М. Бачара від СУМА, д-р М. Струтинська від Марійської Дружини, дир. Шашаровський від товариства „Театр у П'ятницю", реж. Б. Паздрій від українських акторів, ред. М. Вайда від Асоціяції Української Кат. Преси, п. Ракочий від Студ. Товариства „Обнова", дир А. Маланяк від Братства УСС, дир. А. Алексевич від ОБВУА, проф. В. Винницький від Товариства Укр. Інженерів, С. Шаран від Об'єднання Укр. Амер. „Самапоміч", Відділ у Філядельфії, П. В. Титанич від Укр. Громади при 24-ій вул., проф. Ю. Татунчак від ОДВУ...

Наспіло багато письмових привітів, між ними від Філії УККА у Філядельфії.

Щойно тепер дістали слово господарі, а саме Союз Українок Америки, які теж хотіли привітати свою голову. Пані А. Різник, від Окр. Ради Ню Йорку, Ольга Муссаковська від Окр. Ради Нюарку, Осипа Грабовенська від Окр. Ради Філядельфії та нової еміґрації.

Округи Дітройт (голова п. А. Вокер), Ютика (голова п. М. Когутяк), Шикаґо (голова п. Л. Шолдра), Клівленд (голова п. Е. Дубас) та всі члени Головної Управи СУА прислали свої сердечні побажання на письмі. Промовляли ще такі заслужені громадяни як пані Зен. Терлецька і Ол. Котович. Наспіла теж велика кількість телеграм від усіх Відділів СУА і таких визначних громадянок, як п. Ірина Повликовська та ін.

Виглядало б, що такий бенкет був довжелезний і нудний, але провідниця його, інж. С. Пушкар, і голова Комітету, п. Мих. Чайковська, зуміли вдержати його недовгим і цікавим. Промови були короткі, змістовні, а програма бенкету переплетена мистецькими виступами. Незвичайно вдалий був виступ артистки укр. театрів п. Лізи Чепіль, що при музичному супроводі переказала віршовану історію пера Оксани Рудакевич „Пані в чорному". Артистка Оксана Рудакевич, відома з гуморесок на імпрезах СУА, виявила великий поетичний хист, коли зворушливими строфами накреслила сильветку Ювілятки. Ніхто краще не міг передати її слів, як Ліза Чепіль, що під звуки музики піяністки Ір. Чумової створила присмну мистецьку цілість.

Симпатичний октет 43 Відділу СУА першою піснею, призначеною Ювілятці на спогад про молоді роки, співав „Баркаролю" Ст. Людкевича, до слів Н. Пачовського, потім „Тихо, без слів", музика Весоловського; на закінчення в'язанку народних пісень, в обробці Ір. Чумової.

Потім прийшла до слова сама Ювілятка. По-людськи щиро зворушена таким відношенням до своєї особи. Пані Олена Лотоцька сказала: „Коли 52 роки тому батько супроваджав мене в далеку дорогу, сказав: „Як жінка священика, ти маєш бути дорадницею своєму чоловікові, а для парохіян — їх опікункою і матір'ю." Ці батькові слова стали девізою мого життя, а велика любов і туга за Рідним Краєм раз-у-раз нагадували про мої обов'язки супроти нього. Незавидна доля першої еміґрації, молоді недосвідчені жінки наказували мені не втішатися лиш своїм особистим щастям, але нести промінь розради й потіхи своїм посестрам

В організації СУА ми спільно росли, вчилися громадського діла й пробивались у Божий Світ з українським прапором, промощуючи шлях українському імені.

Як вільні громадянки Америки, ми могли протестувати проти насильств, що відбувались на Рідних Землях. З приводу голоду в Україні, закриття Союзу Українок у Львові, пацифікації українців у Польщі — були подані протести від Союзу Українок Америки до Уряду в Америці і ін. державах. Ми не мовчали, ми діяли, бо так наказував нам наш національний обов'язок. Вступаючи в 40-літній ювілей СУА, можемо, з перспективи літ ствердити, що обраний нами шлях був вірний, ми не занедбали ані однієї ділянки праці, що могла вийти на користь народу, ми нав'язали широкі зв'язки з американським жіночим світом, через який могли брати участь у міжнародних жіночих Конґресах. І так ми є членом Федерації Жіночих клюбів Америки, що нараховує 8 мільйонів членок, з думкою якої числиться громадянство Америки; ми є теж членом Національної Ради Жінок, що репрезентує провідну думку американського жіноцтва й має своє представництво при ОН. Через членство в цих організаціях ми маємо змогу тримати особисті контакти з жіночим світом, просуваємо нашу справу та відвойовуємо належне українці місце."

Сердечними словами подякувала Ювілятка за велику честь, що стрінула її особу, заявляючи, що сама Вона нічого не вдіяла б, але в гурті відданих організації жінок, пам'ятаючи слова свого батька, і з гарячим бажанням допомогти своєму народові — створила Союз Українок Америки.

Цей Ювілей був ще одним підтвердженням великої правди, що людина створена жити в гурті і тільки в ньому вона може виявити свої таланти і віддати їх на користь народові. Особа Олени Лотоцької це підтверджує особливо виразно.

Молитвою, що її провів о. Роман Лободич, та відспіванням многоліттєвія закінчено Ювілей Олени Лотоцької.

Осипа Грабовенська.
(Прес. реф. Головної Управи СУА).

Другий річник випускників в УВШ, Гемтремк, Дітройт

Гемтремк. — 14-го червня відбулась урочиста, друга градуація в Укр. Вищій Школі Непорочного Зачаття в Дітройті. Дипломи закінчення цієї єдиної в Америці Української, Коедукаційної, парафіяльної, середньої школи т. зв. гай-скул, одержало цього року 53 студентів, з яких 7 закінчило школу з відзначенням, а 8 з найвищим відзначенням.

Вручення дипломів довершив о. Ігумен Інокентій Лотоцький ЧСВВ в супроводі отців професорів школи о. В. Гавліча ЧСВВ та о. П. Пащака ЧСВВ. Головним промовцем був проф. Дітройтського Університету о. Е. Годус, Чина Ісусовців. Від учнів промовляли Александра Уляна Климишин та Володимир Чубатий. Кілька гарних пісень виконав хор студентів УВШ під орудою проф. Б. Сарамаґи.

Під час цієї церемонії відбулась також роздача нагород та признаних стипендій, з яких найзамітніші є слідуючі:

Александра Уляна Климишин одержала стипендію на 4 роки студій з Університету Мишиґен в Анн Арбор як рівнож 2000 стипендію Укр. Клюбу Градуантів Дітройт-Віндзор, на основі високих оцінок здобутих в іспитах т. зв. Нешенел Меріт Сколаршіп.

Володимир Чубатий одержав стипендію $ 700, уфундовану радним шкіл Гемтремку п. Кричковським.

Стипендію 200 дол., уфундовану основником школи о. шамб. д-ром Кнапом, отримала Ярина Зубальська. Другу стипендію двістідолярову д-ра Павла Джуля дістала Марта Савка, таку ж п-ства Дадсон — Зірка Шумило, а 200 дол. стипендію о.о. Василіян отримали Люба Коцєлко та Василь Москаль.

Дві п'ятдесятдоларові стипендії д-ра Атаман та п-ні А. Дербавки отримали Діяна Бойцуняк та Анастазія Колодій за найкращі зусилля та успіхи у вивченні укр. мови та культури. А. Колодій отримала також бонд на 25 дол. від Клюбу Оптимістів.

Багато інших нагород для кращих учнів уфундували: Клюб Ротаріїв, Т-во Пресв. Імени, Катол. Ветерани — Мельника, Андервуд Корпорація та Киррент Саєнс з Коломбус.

Цей день, це дійсно день радости всієї дітройтської громади. УВШкола, яку засновано 5 років тому, гарно розвивається і в 1963-64 шк. році начисловала 203 студентів. Директоркою школи є сестра М. Емілія ЧСВВ. Вчительський склад, — цілі сестри ЧСВВ, 3 отці Василіяни та 13 світських вчителів.

Вперше в червні 1963 р. школа випустила 30 градуантів; з яких більшість навчається в місцевих коледжах.

П. Ст.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ШЕВЧЕНКО В ВАШІНҐТОНІ

Ішов кобзар до Києва
Та сів спочивати.
Т. ШЕВЧЕНКО

Ішов Кобзар Вашінґтоном
Та сів спочивати,
А навколо сяйва море,
Високі палати . . .

Я вітаюсь: — Добрий ранок,
Дорогий Поете!
Чи пізнаєш? В Москові
Ми були в тенетах.

Було тоді . . . Бодай його
Не згадувать нині.
Розорали Україну
Катюги Москвині.

Сидять хохли, малороси
По тепленьких норах,
А в Києві золотому
Бенкетує ворог.

О, Тарасе! Підведися,
Підійми правицю,
Поведи нас, українців,
За Вкраїну биться!

Стягни з печі, дай між плечі
Хохлам-лежебокам . . .
Втопи в Дніпрі навік-віки
„Рідних" лже-пророків!

О, Тарасе! Що з тобою?
Чом голову низько
Похилив ти? — Україна
Вже від нас не близько . . .

На тій милій Україні,
Де лани співучі,
Кличуть нас додому, брате,
І Дніпро, і кручі!!

(огол.) 27 червня, 1964

У Вінніпеґу вшановано мистця й поета Святослава Гординського

Вінніпеґ, Канада. — Як повідомляє місцевий часопис „Канадійський Фармер" з серпня ц. р., тут відбулася дня 4 серпня ц. р., заходом Комітету Українців Канади вечерє-прийняття на пошану Святослава Гординського, відомого українського поета, мистця і мистецтвознавця. „Святослав Гординський — говорив у своїй промові під час цього прийняття проф. Ярослав Рудницький — це людина великих, многогранних талантів. Він образотворчий мистець, поет, літератор, науковець. Вінніпеґ гордиться з того, що частина творчости мистця Гординського залишиться тут у формі прекрасних і величавих розмалювань Катедри Св. Володимира й Ольги та інших церков, а також в інших формах, зокрема, востаннє, в редакції та опрацюванні книги про Тараса Шевченка — образотворчого мистця, яку видав Комітет Канади в цей Ювілейний Шевченківський Рік."

Святослав Гординський

Влаштовано це прийняття з нагоди чергових відвідин С. Гординського у Вінніпеґу. При столі в Мармуровій Залі будинку КУК зібралися около 20 людей, представників громадського і культурного життя цього міста, щоб спільно з гостем провести короткий час та висловити йому свою пошану і вдячність.

Мистця привітав президент КУК монс. д-р Василь Кушнір, підкреслюючи його заслуги для збагачення українських культурних надбань на Рідних Землях і на еміґрації, зокрема за його працю, вложену у видання Комітетом Українців Канади Шевченківських творів цього року. Крім згаданої вже промови проф. Яр. Рудницького, про мистця Гординського говорив коротко мистець-скульптор Л. Молодожанин, розказуючи присутнім про нього, як особистого друга і щирого співробітника, вказуючи при цьому на непересічний талант і велику благородність мистця. Короткі привітання склали ще п. В. Коссар і п. І. Сарчук, ген. секретар КУК. У короткому слові-відповіді на привітання п. Святослав Гординський висловив думку, що Вінніпеґ дедалі стає центром не тільки громадського, але й культурного українського життя, а дякуючи за це прийняття, він сказав, що він ніколи не забуде гостинного Вінніпеґу та що по своїй змозі дальше помагатиме українському громадянству тут збагачуватись в культурній ділянці.

● **Група японських бизнесменів**, яка плянувала виїзд до Північного В'єтнаму задля посилення японсько - північнов'єтнамських взаємин, відклала на пузніше пляновану подорож з уваги на погіршення безпеки в Північному В'єтнамі.

● **У Малайзії**, в південносхідній Азії 127 осіб захворіли в минулому тижні на холеру. Наприкінці минулого тижня померли знову кілька осіб на ту недугу.

● **Римокатолицькі парохіяльні школи** у ст. Міссіссіпі оголосили, що з початком цього шкільного року до них будуть приймати католицьких дітей без огляду на расу.

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 9-го серпня 1964 р. в санаторії біля Штарнберґу в Німеччині, упокоївся в Бозі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, по важкій недузі, проживши 62 роки

ПРОФ. ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ

абсольвент Ягайлонського Університету в Кракові, учитель середніх шкіл, уроджинець і громадський діяч Рогатинщини.

ГОРЕМ ПРИБИТІ:

Сестра — ОЛЬГА СОХАН;
Брат — МИХАЙЛО ЛЕВИЦЬКИЙ;
Сестрінки — д-р ОЛЕГ, ВОЛОДИМИР і ІГОР СОХАНИ з дружинами та дітьми;
РІДНЯ на Україні.

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Українським Громадянством, що дня 23-го липня 1964 р. упокоївся в Бозі в Іванофранківському (Станиславові) на Україні на 91-му році трудолюбивого життя

бл. п. д-р ЯРОСЛАВ КОНСТАНТИН ГРУШКЕВИЧ

ЛІКАР-ОКУЛІСТ.

Похорони відбулися дня 25-го липня 1964 р. тамже на міське кладбище при великому здвизі народу.

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖБИ і ПАНАХИДИ будуть відправлені:
1) Дня 15-го серпня 1964 р. о год. 9-ій рано в парохіяльній церкві в Клівленді.
2) Дня 12-го вересня 1964 р. о год. 8-ій рано в парохіяльній церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтремку-Дітройт,

— на які запрошують горем прибиті: —

МЕЛЯНІЯ — дружина,
Інж. ТАРАС і д-р МИКОЛА — сини,
ІРИНА і МАРІЯ — невістки,
МОТРЯ, ВОЛОДИМИР, ОКСАНА, ЯРОСЛАВ і АНДРІЙ — унуки,
Інж. МИРОСЛАВ РАКОВСЬКИЙ з Родиною — сестрінок.

✠

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що дня 1-го серпня 1964 р. в Шикаґо, Ілл., прийнявши Найсвятіші Тайни, по короткій і тяжкій недузі упокоївся в Бозі

БЛ. П. ІНЖ. РОДІОН ЗАРИЦЬКИЙ

роджений 1898 р. в Новому Селі, пов. Збараж, Західня Україна, учасник Визвольних Змагань в рядах УГА, член ОбВУА і член Товариства Українських Інженерів.

Горем прибиті:

ЛЕОНТІЯ — дружина;
ХРИСТИНА і ЯРОСЛАВ ПЛАВЮКИ — донька і зять;
2 ВНУЧКИ.

Замість квітів на могилу бл. п. п-ні проф. **ГАЛИНИ ЛАГОДИНСЬКОЇ-ЗАЛЕСЬКОЇ** Пласт-Прият в Бофало складає $10.00 на видання Збірника Українських Народних Мелодій д-ра З. Лиська.

Замість квітів на домовину бл. п. інж. **РОДІОНА ЗАРИЦЬКОГО** складає $10.00 на НТШ в Сарселі

Д-р ЕРАСТ БУРАЧИНСЬКИЙ.

✠

Членам ОбВУА та всім кол. Воякам подаємо сумну вістку, що дня 5-го серпня 1964 р. відійшла у Вічність

НАША НЕЗАБУТНЯ ПОБРАТИМКА

св. п. ІРИНА ДОМБЧЕВСЬКА

б. учасниця Визвольної Боротьби України в характері сестри-жалібниці Українського Війська, нагороджена Пропам'ятним Хрестом УГА, основоположниця ОбВУА та активна членка нашого Відділу, визначна і заслужена громадська діячка.

ПОХОРОН відбувся дня 8-го серпня ц.р.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Достойній Родині Покійної передаємо вислови сердечного співчуття.

УПРАВА ОбВУА — Відділ Ню Йорк.

ХРОНІКА УВАН у ЗДА

Конференції та наукові засідання.

Протягом квітня і травня 1964 року відбулись такі конференції і наукові засідання Академії:

5-го квітня — засідання Комісії для дослідження української суспільної думки; доповідь Б. Мартоса: „Значення проф. М. Туган-Барановського для української кооперації". І. Замша зробив доповнення про наукову й педагогічну діяльність М. Туган - Барановського та його вплив на розвиток і ідеологічні засади української кооперації, головно в справі будівництва її центрів і Укркоопцентра.

12-го квітня — засідання секції античної історії; доповіді: О. Домбровський „До десятиліття праці секції античної історії"; З. Лисько — „Античні елементи в українських народних піснях".

12-го квітня — конференція присвячена 400-літтю народження Шекспіра. Олег Зуєвський — „Шекспір в українських перекладах"; Иосип Гірняк читав уривки з творів Шекспіра в перекладах Юрія Клена і Тодося Осьмачки.

18-го квітня — засідання Комісії для дослідженя української суспільної думки; доповідь Петра Брока (Колюмбійський університет): „Деякі польські хлопомани".

19-го квітня — конференція спільно з Світовою федерацією українських жіночих організацій. Доповідь Наталі Пазуняк: „Психічне формування Ольги Кобилянської". З творів Кобилянської читали артисти Театру Слова під керівництвом Олімпії Добровольської, Ольга Кириченко і Лідія Крушельницька.

25-го квітня — конференція з циклу, присвяченого 150-річчю народження Шевченка; доповіді: Осип Кравченюк: „Шевченкіяна в Злучених Державах і Канаді"; Олекса Повстенко — „Церква Різдва Христового у Києві на Подолі".

17-го травня — конференція мовознавчої секції з доповідю проф. о. Ігоря Губаржевського: „Мовна політика в УССР протягом останнього десятиріччя і реагування на неї".

24-го травня — конференція пам'яті Володимира Вікторовича Дорошенка. Доповіді: Наталя Савченко — „Спогади про брата"; Б. Загайкевич — „Діяльність В. Дорошенка у Львові"; В. Міяковський — „В. Дорошенко на еміграції".

3-го травня — вшанування пам'яті академіка Івана Горбачевського з нагоди 110-річчя народження. Доповіді: М. Шляхтиченко — „Важливі моменти в житті Івана Горбачевського"; М. Зайцов — „Іван Горбачевський, дослідник і педагог". Під час конференції Музей - Архів Академії улаштував виставку праць і документів про І. Горбачевського.

Третя щорічна конференція українських істориків і дослідників суспільних наук.

10-го травня відбулась конференція, присвячена проблемам історії України в середньовіччі з такою програмою: Юрій Шевельов — „З проблем постання східньослов'янських мов"; Ярослав Пастернак — „Генеза Київської держави у світлі археології"; Микола Чубатий — „Початок організації Української церкви".

Ретроспективна виставка малярських праць Дам'яна Горняткевича.

Протягом квітня і травня у великій залі будинку Академії відбулася ретроспективна виставка малярських праць віце - президента Академії і голови її мистецької кураторії, проф. Дам'яна Горняткевича, за роки 1919-1964. Урочисте відкриття виставки було 4-го квітня. Вступне слово — Г. Костюк; від Об'єднання українських мистців в Америці говорив А. Малюца, від Спілки українських журналістів — Р. Кришталевський. від Регіонального комітету Чортківської округи — О. Соневицька; також виступав В. Міяковський.

Товариська зустріч з нагоди 85-тиріччя проф. Б. Мартоса.

20-го травня відзначено товариською зустріччю 85-тиріччя дійсного члена Академії Бориса Миколаєвича Мартоса. Президент Академії проф. О. З. Архімович подав короткі основні дані життьового шляху ювілянта. І. Замша говорив про ролю Б. Мартоса в кооперативному будівництві на Україні, І. Бакало доповів про діяльність Б. Мартоса в Інституті Вивчення СССР у Мюнхені. Я. Зозуля зупинився на політичній діяльності Б. Мартоса. Також виступали Й. Гіряк, В. Голубничий, о. І. Губаржевський, М. Зайців, З. Івасишин, В. Кедровський, о. В. Клодницький. Ю. Лавріненко, Б. Ржепецький. І. Шох.

Надання Книгознавчій секції Академії імени В. Дорошенка.

Беручи до уваги великі заслуги сл. п. Володимира Дорошенка в культурному і науковому житті України протягом багатьох десятиліть, відзначуючи також, що він був одним із перших співробітників Української Академії в Києві 1918 року, як також його видатну ролю в роботі Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові й Української Вільної Академії Наук з самого початку її праці, Конференція дійсних членів УВАН у ЗДА ухвалила надати ім'я Володимира Дорошенка Книгознавчій секції Академії.

Концерт Вадима Кіпи.

26-го квітня у Ню Йорку відбувся концерт Вадима Кіпи, підтриманий Академією. Мистець виконав твори Бетговена. Шопена. Дебюссі, Ліста та три власні композиції.

Музей - Архів УВАН у ЗДА в квітні — травні 1964 року.

Протягом двох місяців надійшло 440 книжок, 1.377 періодичних видань, 284 одиниці різного матеріялу (рукописи, речі, летючки), разом 2,294 одиниці. Найважливіші поступлення: від І. Ф. Розгона 576 одиниць, з них 246 книжок; від В. Кохна — спадщина по сл. п. докторові А. Журко — 333 одиниці, у них 44 мистецькі речі; від М. М. Аркаса три речі, що належали С. В. Петлюрі; від І. Носика 11 одиниць різних рукописних матеріялів, від Ірини Носик — документація її мистецької діяльності (11 одиниць); від Євгена Онацького — 42 брошури різними мовами з української тематики, оправлені в два томи; від В. Трембіцького — рідка брошура Ісидора Трембіцького 1903 року про Т. Шевченка; від О. З. Архимовича — 15 пакетів з рукописами наукових праць і два комплекти совєтських газет за 1963 рік; від І. Бачинського — фотостат III Універсалу Української Центральної Ради. Інші дарителі: о. Б. Арійчук. В. Барка. Л. Биковський. К. Біда. М. Борис. М. Величківський, С. Галамай, В. Голубничий, Д. Гумення, О. Данко, Б. Загайкевич, М. Заклинський, О. Зінкевич, Я. Зозуля. Л. Івченко, Я. Кіналь, Я. Ковалюк, І. Коровицький. Ю. Лавріненко, Л. Лепкий. В. Ленцик. В. Лисий, Б. Мартос. С. Морачевська, А. Орел. Н. Осадча - Яната, О. Осадчук, Я. Пастернак, В. Павловський, М. Пежанський, О. Перхорович, М. Понеділок, В. Приходько. О. Ришай, В. Селянська, Є. Сполітакевич, Ю. Тамарський. Б. Тимків, С. Чернецький. Ю. Шевельов, М. Шляхтиченко. Від редакцій одержано 405 чисел журналів та газет. від видавництв — 31 книжка: СФУЖО. Т-во Волиняків, УВАН, НТШ, в-во Ю. Середяка, в-во „Пролог", СВУ (Ню Йорк). в-во „Свобода". Придбано 31 книжку.

Закаталагізовано поточне поступлення та книжки з колекції І. Розгона — 472 одиниці. Інвентаризація мистецьких експонатів — 59. Були уряджені експозиції та виставки під час конференції пам'яті В. Дорошенка і І. Горбачевського, та до доповідей П. Брока і О. Повстенка. Музей - Архів виготував для родини і сестер В. Дорошенка пам'ятку - фотографію, на якій всі присутні на конференції пам'яті його підписалися.

Матеріяли Музею - Архіву використовували дослідники українці та американці.

Фінансові надходження до Академії в квітні й травні 1964.

Від Українського Конгресового Комітету, Ню Йорк, — 150 дол. Від Юхима Нещадименка — 100 дол. Від Української Православної Церкви св. Марії в Бріджпорт, Конн. — 60 дол. через настоятеля о. О. Кропельницького; гроші надійшли з „Спільного Святочного", коли розіграно писанки, що їх написали К. Ніжанківська, пані Кошиць, К. Зорко, М. Боскей, О. Підлуцька і К. Костудович. 75 дол. — М. і О. Мельник, Сан Франсіско, 50 дол. — УКК. відділ у Міннесоті, через Д. Янківського. 35 дол. — Ю. Бачинський, Ню Йорк. 30 дол. — Фундація УВАН у ЗДА у Вашингтоні через І. Дубровського. По 25 дол.: Ю. Богун-де Ляре (Н. Й.), о. І. Губаржевський (Н. Й.), К. Бризгун (Торонто). І. Говдяк (Масс.). І. Духницький (Н. Й.), І. Коровицький (Філядельфія); по 20 дол.: — Є. Архімович (Н. Й.), О. Гайдамака (Н. Й.), І. Бакало (Н. Й.), В. Кіпа (Н. Й.), О. Ришай. 15 дол. — З. Мельник (Інд.). 12 дол. — З. Мацюк (Бруклин, Н. Й.). По 10 дол.: В. Андрієвський (Н. Й), П. Біласин (Н. Й.), К. Варварів (Вашингтон), І. Гаєвський (Н. Й.), В. Діберт (Ірвінгтон, Н. Дж.). Я. Зубаль (Дітройт), С. Лазовський (Н. Й.). Р. Лисяк. М. Д. (Н. Й.), С. Незд (Трентон), П. Матула (Н. Дж.), М. Міщенко (Джеймставн). П. Кулиняк (Ньюарк). Н. Осадча-Яната (Н. Й.), В. Цуканів (Бруклин, Н. Й.), о. І. Чумак (Гартфорд, Конн.). Зинаїда Мацюк в день народження дочки Оксани Баб'юк. По 5 дол.: Д. Бакум (Н. Й.), Н. Нововірський (Н. Й.), А. Статникова (Н. Й.). П. Івченко (Ньюарк) — Великодний дар. М. Аркас (Н. Й.). 4 дол. — о. І. Бала (Н. Дж.). 2 дол. — О. Олесницький. Рочестер.

Пожертви для вшанування померлих.

Євген Нольден (Ню Йорк) 25 дол. замість квітів на могилу Олександра Архіпенка, Пам'яті Осипа Кочана: Антін і Анна та син Юрій Кочан 25 дол. Маріян Коць — 25 дол. Гнатюки і Зубалі (Дітройт) пам'яті кузена с. п. Василя — 25 дол. Михайло Хархелів (Торонто) — пам'яті друга — 15 дол. Иосип Гірняк пам'яті Ніни Горленко — 10 дол. А. Траска і А. Булавка (Балтімор) пам'яті Л. Панасенко, по 5 дол. Таїса Бенк і Роман та Віра Федевичі (Ст. Луїс) пам'яті Ірени Пизюр по 5 дол. М. Симиренко (Оттава) пам'яті Ганни Журко — 5 дол.

Надходження до спеціяльних фондів.

До фонду Т. Осьмачки зібрано через Олександру Єщик (Едмонтон, Канада) — 380 дол. На видання історичних збірників Академії надійшло від п. К. Варварова (Вашингтон) 25 дол. і від Товариства українських самостійників, Едмонтон, Канада. — 25 дол. До фонду допомоги українським ученим ім. Д. Дорошенка надійшло від К. Бризгуна (Торонто) — дол. 10.60 і від д-ра А. Шашковської (Джерзі Сіті) — 5 дол. На видання праці Ольги Косач - Кривинюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчости" надійшло 25 дол. від М. Мельник. Сан Франсіско.

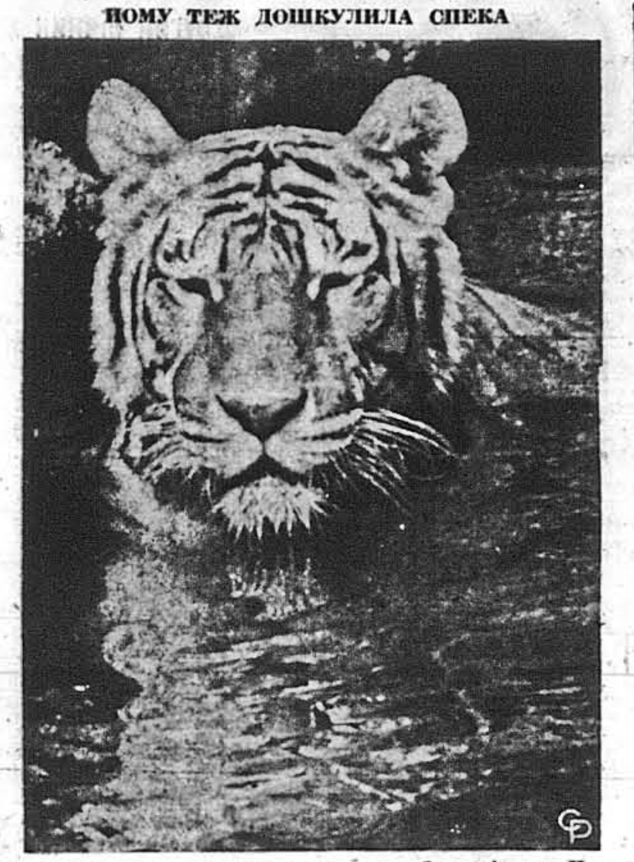
Від Управи УВАН у ЗДА.

Висловлюємо глибоку подяку усім жертводавцям і нагадуємо та прохаємо всіх членів і наукових співробітників Академії, а також всіх членів і прихильників Фундації Академії сплачувати свої членські внески до Академії. Член Фундації сплачує річно 25 дол., член-прихильник — 10 дол.

Прохаємо також допомогти сплатити борг за будинок. У травні сплачено УНС по позичці 500 долярів, відсотків 209.69. Повернуто боргу приватним особам — 22 дол. Решта боргу на 1 червня 1964 року: УНС — дол.14.750, безвідсоткових позичок — долярів 3.049, разом 17.799 дол. Треба їх якнайшвидше сплатити!

Адреса Академії:
UKRAINIAN ACADEMY
206 West 100 Street
New York, N.Y. 10025

ЙОМУ ТЕЖ ДОШКУЛИЛА СПЕКА

Не витримуючи нестерпної спеки, тигр у Зоологічному Парку в Джексон, Місс., стрибнув, щоб прохолодитись, в басейн з холодною водою.

В Йонгставні, Огайо, відбудеться Український День

В неділю, дня 16-го серпня ц. р. відбудеться в Йонгставні, Огайо, традиційний вже у нас Український День. Влаштовує його, подібно як і в минулих роках, місцевий Відділ УККА, а буде це вже 33-ій з черги Український День в нашім місті.

Українські Дні користувалися у нас завжди великою популярністю та були проявом організованости та сили нашої спільноти. Весь дохід з цих імпрез був вже від ряду літ відсиланий на потреби Централі УККА, згл. Народного Фонду.

В цім ювілейнім Шевченківськім Році українська громада міста Йонгставну й околиці повинна дати дальший та ще більш наявний доказ нашої національної єдности, наших спільних національних почувань та стремлінь. На головного бесідника був цего року запрошений відомий конгресмен з Клівленду і приятель нашого народу п. М. Фіген. Будуть також численні представники американського світу, місцевих властей та інших національностей. Як звичайно, буде також багата мистецька і розвагова програма.

Так отже прийдім всі без різниці в неділю, дня 16-го ц. м. по полудні на Український День, щоб побувати кілька годин між своїми та розважитися зі своїми, а головно, щоб показати нашим американським співгромадянам, що ми всі тримаємося разом і представляємо в нашім місті силу, з якою треба рахуватися.

Д-р Роман Стахура

● Португальський міністер закордонних справ, д-р Альберто Франко Ногейра, заявив, що в африканській колонії Португалії, Анголі, повстанчо - терористичний рух проти португальської адміністрації „припинився". Оптимізму португальського уряду не підтримують знавці африканських відносин, які твердять, що це тільки тимчасова „передишка", спричинена сварнею між кількома групами ангольських самостійників.

Вступайте в члени УНСоюзу

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 14-го СЕРПНЯ, 1964 р.:

НЮАРК, Н.Дж. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 371, о год. 8-ій веч. в Січовій залі. — Ю. Баранюк, секр.

СУБОТА, 15-го СЕРПНЯ, 1964 р.:

ЛІНДЕН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 306, о год. 7:30 веч. у п. С. Берези, при 610 Van Buren Ave., Linden, N.J. — А. Андреів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Приймання вкладок у Відділі 397 від год. 12 до 12:30 при 5020 Олд Йорк Ровд і при 847 Н. Френклін вул. від 3-ої до 4-ої год. по пол. — О. Штогрин, секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Місячні збори Т-ва Т. Шевченка, Відд. 156, о год. 7:30 веч. — В. Новак, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва І. Франка, Відд. 372 о год. 7:30 веч. в залі „Ігел" при 210 Church вул. — П. Шило, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва Ів. Франка, Відд. 83. від год. 5-ої до 6-ої по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 847 Н. Френклін вул. — Степан Гавриш, секр.

НЕДІЛЯ, 16-го СЕРПНЯ, 1964 р.:

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва Ів. Франка, Відд. 97, о год. 2-ій по пол. в церковній залі про 47 Hope Ave. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори С-тва Рож. Преч. Богородиці, Відд. 36, о год. 3-ій по пол. — С. Гунька, секр.

БОФФАЛО, Н.Й. — Місячні збори Б-тва св. о. Николая, Відд. 127, о год. 11:30 рано в церковній залі при Філмор і Онейда вул. Побір вкладок відбувається кожної неділі в згаданому вище часі і місці. — І. Вула, предс.

ЙОНКЕРС, Н.Й. — Місячні збори Т-ва Подільська Січ, Відд. 8. о год. 2-ій по пол в залі церкви св. Михаїла при Chestnut вул. Під час зборів буде вибрано управу пікніку, який відбудеться 23 ц.м. в Draper Park, Hastings on Hudson. — В. Мандзій, секр.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори Б-ва св. Йосафата, Відд. 217 о год. 2-ій по пол. в парохіяльній залі при 305 Гудсон Евню. — Володимир Колданський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Місячні збори Б-ва св. Димитрія, Відд. 288 о год. 11-ій ранку, зараз по Сл. Божій. — Д. Мушастий, секр.

БРИДЖПОРТ, Конн. — Збори Т-ва Українська Січ, Відд. 59, призначені на неділю, 16-го серпня **не відбудуться** з огляду на святкування 70-ліття УНСоюзу в Ню Брітен, Конн. Місячні збори відбудуться 23-го серпня о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 500 Галет вул. Прошу резервувати місця на автобусі, який від'їде від УНДому до Ню Брітен о год. 1-ій по пол. в неділю, 16 серпня ц.р. на загальностейтові святкування 70-ліття УНСоюзу. — Управа.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Місячне збирання вкладок у Відділі 370 **не відбудеться** в неділю, 16-го серпня ц.р. з огляду на Стейтовий Український День, який відбудеться цієї ж неділі в Шіцен Парку в Ню Брітен, Конн. Збирання вкладок відбудеться в неділю, 23-го серпня ц.р. Кожний член зобов'язаний принести $1.00 за вступний білет на Стейтовий Український День. — В. Гіна, секр.

БАТЬКИ! Запишіть заздалегідь ваших дітей в найстаршому, найбільшому й найбагатшому українському національному установковому позасімейному батьківщині, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їх краще будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

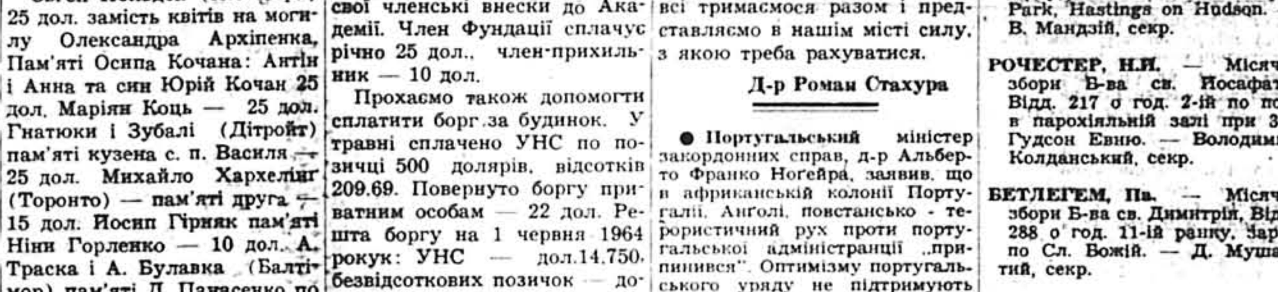
Посмертні згадки

КАТЕРИНА СРОЧИК, членкиня С-ва св. Марії — 112 Відд. УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла 1 травня 1964 р. Залишила в смутку 3 зам. доньки Анну, Джін і Цецилію, 4 внуків та сестри Стеллю і Присцилу. Похорон відбувся 5 травня ц. р. до Укр. Кат. Церкви св. Йосафата в Пармі, Огайо,а похована на цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Пармі, Огайо.
Вічна Її Пам'ять!
В. Бобула, секр.

ДЕБЕЛЬСЬКИЙ МИКОЛА, член Б-тва св. Володимира, Відд. 130 в Ню Йорку помер 22 червня 1964 р. Покійний народився 1895 р. в селі Березовиця Велика, пов. Тернопіль, Україна. Залишив в смутку сина і 2 дочки. Похорон відбувся 25 червня ц.р. з похоронного заведення до церкви св. Юра, а відтак на цвинтар Кальварію, Н.Й. Вічна Йому Пам'ять!
І. Малець, секр.

АННА ПАНЬКІВ, членка Сестрицтва Рождества Преч. Богородиці, 36-го Відділу УНСоюзу в Рочестері, Н.Й. померла по короткій недузі дня 19-го липня 1964 р. Покійна народилася 15-го вересня 1894 року в селі Маркополь, пов. Зборів, Україна. До ЗДА приїхала молоденькою дівчиною, одружилася і виховала двох синів і п'ять дочок. До Сестрицтва приступила в 1934 році. Залишила в глибокому смутку мужа Михаїла і синів Йосифа і Василя, та дочок — Зіню, Марію, Гелен, Анастасію, Анну; брата Марка, як теж брата і сестри в Україні. 15 внуків і 7 правнуків. Похорон відбувся 23-го липня 1964 р. з похоронного заведення до кат. церкви св. Йосафата, в відтак на цвинтар Holy Sepulchre при участи Родини, знайомих і членкинь Сестрицтва, Вічна Її Пам'ять!
Софія Гунька, секр.

ТАРЗАН, ч. 5285. Тарзан з'являється!

Робертс глузував. — Гаразд, приятелю, наше „біле золото" вже запаковане і готове до продажу...

Але нагло були вражені криком що заморожував крови...

і заалярмовані, коли з'явився відділ рішучих воїнів!